

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Факультет агротехнологій та екології
Кафедра селекції, насінництва і генетики

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”

30 березня 2021 року

ПОЛТАВА – 2021

УДК 631.527: 631.53

Матеріали науково-практичної інтернет-конференції “Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур” / Ред.кол.: Тищенко В.М. (відп. ред.) та ін. Полтавська державна аграрна академія, 2021. 89 с.

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів Полтавської державної аграрної академії, а також науковців інших науково-дослідних установ НААН та навчальних закладів освіти

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Тищенко В.М. – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор (відповідальний редактор);

Маренич М.М. – кандидат с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Білявська Л.Г. – доктор с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Кулик М.І. – доктор с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Баташова М.Є. – кандидат біол. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Юрченко С.О. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Баган А.В. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Шокало Н.С. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Рибальченко А.М. – кандидат с.-г. наук, асистент кафедри селекції, насінництва і генетики

Рекомендовано до друку вченою радою факультету агротехнологій та екології ПДАА, протокол №8 від 14 березня 2021 року

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Тищенко В.М., Кобилинська О.М. ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЯК ГОЛОВНІ СКЛАДОВІ МОДЕЛІ СОРТУ.....	6
Криворучко Л.М., Баташова М.Є. ХАРАКТЕРИСТИКА СОРТІВ ТА СЕЛЕКЦІЙНИХ ЛІНІЙ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ З ВИКОРИСТАННЯМ SSR-МАРКЕРІВ.....	8
Гусенкова О.В., Тищенко В.М., Баташова М.Є., Котелевський Ю.О. НОВИЙ РАННЬОСТИГЛИЙ СОРТ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ОРЖИЦЯ НОВА.....	10
Сакало М.В., Дінець О.М. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНИХ СТРОКІВ СІВБИ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	11
Самець Н.П., Кулька В.П., Шубала Г.В., Бурак І.М. ДОБІР СОРТУ – ЗАПОРУКА ОТРИМАННЯ ВИСОКОГО ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	12
Макаова Б.Є. СУЧАСНІ НАПРЯМИ СЕЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	15
Кулинич І.М., Сенчук Т.Ю. СПЕЦІАЛЬНА МЕДОНОСНА КУЛЬТУРА – ФАЦЕЛІЯ ПИЖМОЛИСТА. СОРТ АЛІНА.....	18
Рибальченко А.М. РІВЕНЬ МІНЛИВОСТІ КІЛЬКІСНИХ ОЗНАК У СОЇ.....	20
Філатова Н.Ф., Біленко О.П. ЗМІНИ КЛІМАТУ ВИМАГАЮТЬ НОВИХ СОРТІВ.....	23
Барилко М.Г., Колісник І.В., Захаренко В.А., Колісник А.В. СТВОРЕННЯ СОРТІВ ГОРОШКУ ПОСІВНОГО (ЯРОГО) РІЗНИХ НАПРЯМІВ ГОСПОДАРСЬКОГО ВИКОРИСТАННЯ НА ПДСГДС ІМ. М.І. ВАВИЛОВА ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НААН УКРАЇНИ.....	25

СЕКЦІЯ 2. СОРТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Шевчук А.О., Вовк Н.Г. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	28
Бараболя О.В., Золотарьов В.М. ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	30
Лахижа Р.В. ВПЛИВ ДОБРІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ.....	32

Іващенко В.М.	
ВПЛИВ УМОВ ВИРОЩУВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУКУРУДЗИ.....	34
Соляник В.А.	
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІНІМАЛЬНОГО ТА НУЛЬОВОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ.....	37
Баган А.В., Кодесніков А.С.	
ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ ВИРОЩУВАННЯ.....	39
Баган А.В., Ярмош Д.І.	
ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ СОЧЕВИЦІ ХАРЧОВОЇ ЗА УМОВИ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ІНОКУЛЯЦІЇ НАСІННЯ.....	41
Дьомін Д.Г., Щербак Є.Ю., Кулик М.І.	
ПОТЕНЦІАЛ БІОМАСИ МАЛОПОШИРЕНИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР.	43
Красоха А.І., Шокало Н.С.	
ВИРОЩУВАННЯ ВИСОКОЯКІСНОГО НАСІННЯ КУКУРУДЗИ.....	48
Єщенко В.М.	
ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ МІКРОЗЕЛЕНІ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР...	50
Кірнос І.В.	
ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНА КУКУРУДЗИ.....	53
Сухоставський О.А.	
ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ.....	55
Сідаш А.А.	
РОЛЬ ЕЛЕМЕНТІВ ЖИВЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ВРОЖАЙНОСТІ СОНЯШНИКУ.....	58
Пелих В.Ю., Юрченко С.О.	
ОСНОВНІ СПОСОБИ РОЗМНОЖЕННЯ ВИНОГРАДУ.....	61

СЕКЦІЯ 3. ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Шакалій С.М., Басараб Б.Р.	
ВПЛИВ ІНОКУЛЯЦІЇ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ ЗЕРНА ГОРОХУ.....	64
Сенчук Т.Ю., Гречка Г.М.	
ВПЛИВ БДЖОЛОЗАПИЛЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ НАСІННЯ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ.....	67
Баган А.В., Тритяк В.І.	
ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРУ РОСТУ ЕМІСТИМ С НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ.....	69

Василенко Н.В., Правдзіва І.В. ЗАЛЕЖНІСТЬ ФІЗИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ БОРОШНА НОВИХ ГЕНОТИПІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ВІД ГІДРОТЕРМІЧНИХ УМОВ І АНТРОПОГЕННИХ ФАКТОРІВ.....	72
Бараболя О.В., Максименко С.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕРНА ТРИТИКАЛЕ У ХАРЧУВАННІ ЛЮДИНИ.....	74
Кулинич І.М., Сенчук Т.Ю. БДЖОЛОЗАПИЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОТРИМАННЯ ЯКІСНОГО ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ...	78
Корашвілі Р.Д. ВПЛИВ СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	80
Ласло О.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ СОЇ ЯК СПОСІБ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	83
Коломієць Т.Л., Юрченко С.О. ВПЛИВ ПРЕПАРАТУ SEED TREATMENT НА ФОРМУВАННЯ БІОМЕТРИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗСАДИ ГІБРИДІВ ОГІРКА.....	85
Шокало Н.С. РІЗНОВИДИ РИЦИНИ ТА ЇХ ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ.....	87

4. Мінімальний обробіток ґрунту та система No-till. *Режим доступу:* <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/12869-minimalnyi-obro-bitokhruntu-ta-systema-notill.html>

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ ВИРОЩУВАННЯ

**Баган А.В., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики,
кандидат сільськогосподарських наук
Кодесніков А.С., здобувач вищої освіти СВО Магістр**

Полтавська державна аграрна академія

Соняшник є однією із поширених культур серед аграріїв через його урожайність і прибутковість. Завдяки змінам погодних умов і створення пластичних гібридів, ареал поширення даної культури значно змінився.

Якщо кліматична зона Степу раніше вважалася традиційним регіоном вирощування соняшнику, то за останні роки посівні площі даної культури у зоні Лісостепу і Полісся збільшилися на 25-30 %.

Вирощування соняшнику на даний час є фінансово стабільною прибутковою справою для багатьох агровиробників. Але вони не дійшли на сьогодні до спільної думки щодо елементів технології вирощування даної культури.

Для отримання високих і стабільних врожаїв соняшнику потрібно не забувати про те, що він не являється посухостійкою культурою. Так, транспіраційний коефіцієнт соняшнику складає 450-470, а в критичні періоду росту і розвитку рослини потребують значення даного показника понад 700. Тому на формування одиниці врожаю соняшник потребує набагато більше вологи, ніж інші польові культури.

Посухостійкість соняшнику обумовлена добре розвиненою стрижневою кореневою системою, яка глибоко проникає в ґрунт (до 3 м).

На інтенсивність розвитку і глибину проникання коренів впливають щільність ґрунту та його температура під час посіву. Так, ранні строки посіву знижують показник польової схожості, нерівномірність сходів, строкатість посіву, підвищують ураження хворобами.

Важливим агротехнічним прийомом раціонального використання запасів ґрунтової вологи є густота стояння рослин. Так, густоту посіву встановлюють із врахуванням показників запаси вологи у метровому шарі ґрунту під час посіву.

Збільшення густоти стояння рослин понад 55 тис. рослин на 1 га не може забезпечити отримання високої урожайності. А загущення посівів, навпаки, знижує показник урожайності гібридів соняшнику і підвищує норму висіву насіння. Даний показник розраховують для кожного поля залежно від його вологозабезпечення та технології вирощування.

Важливим також для отримання високих і стабільних врожаїв є рівновіддаленість рослин у рядку. Через порушення технології посіву, що викликає нерівномірне розміщення рослин у рядку, втрати врожаю можуть сягати до 30 % [6].

Крім того, для підвищення врожайності соняшнику у виробництві застосовують енергозберігаючі технології вирощування із використанням регуляторів росту рослин. На даний час для агровиробників запропоновано багато таких препаратів, серед яких найбільш ефективними є регулятори росту на основі гумінових речовин. Використання таких препаратів не лише підвищують урожайність, а й покращують якість продукції за рахунок збалансованого живлення рослин у відповідні періоди їх росту і розвитку [2, 3].

Збільшення об'єму виробництва соняшнику можливу також і за рахунок використання продуктивних гібридів із господарсько корисними ознаками, а саме – урожайністю, якістю продукції та адаптивністю до відповідних умов вирощування [1, 4, 5].

Тому науково обгрунтовані і підтверджені виробництвом такі чинники як строки, густина посіву, рівномірність розміщення рослин в ряду, регулятори росту разом із високопродуктивними гібридами забезпечують високу рентабельність виробництва соняшнику без збільшення виробничих витрат на його вирощування.

Список літературних джерел

1. Баган А.В., Солодаренко О.С. Вплив регуляторів росту на урожайність соняшнику. *III Всеукраїнська науково-практична конференція «Збалансований розвиток агроєкологією України: сучасний погляд та інновації»*. 21 листопада 2019 року. Полтава: ПДАА, 2019. С. 46-48.

2. Горова А.І., Орлов Д.С. Гумінові речовини К. : Наукова думка, 1995. С. 185–216.

3. Мельник І.П. Рекомендації по застосуванню біостимуляторів нового покоління у сільськогосподарському виробництві. Івано-Франківськ, 2008. 21 с.

4. Миленко О.Г. Продуктивність агрофітоценоза сои в залежності від сорту, норм висіву насіння і способів ухода за посівами. *Зернобобовые и крупяные культуры*. 2017. № 1 (21). С. 50–57.

5. Усатов А.В., Устенко А.А., Горбаченко Ф.И. Влияние климатических факторов на изменчивость хозяйственно ценных признаков подсолнечника в Приазовской зоне Ростовской области *Известия НАУК : Агрономия и лесное хозяйство*. 2014. № 3. С. 74-77.

6. Хмарский М. Влияние сроков посева и густоты на урожайность подсолнечника. *Пропозиция*. Спецвыпуск. Подсолнечник: простые решения сложных вопросов. 2017. С. 36-37. Режим доступа: <https://propozitsiya.com>

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ СОЧЕВИЦІ ХАРЧОВОЇ ЗА УМОВИ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ІНОКУЛЯЦІЇ НАСІННЯ

**Баган А.В., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики,
кандидат сільськогосподарських наук**

Ярмош Д.І., здобувач вищої освіти СВО Магістр

Полтавська державна аграрна академія

Зернобобові культури не лише є добрими попередниками майже під усі культури, але і можуть бути джерелом значного прибутку. Однією із перспективних культур родини Бобових є сочевиця харчова. Вона добре адаптована до умов степового клімату і відрізняється високою посухостійкістю, поступаючись лише нуту і чині. Крім того, не вимоглива до умов вирощування, покращує родючість ґрунту, залишаючи після себе велику кількість азоту. У харчових цілях використовують насіння сочевиці як цінний дієтичний продукт. Середній вміст білка у насінні в основному становить 22-35 %.

За обсягами виробництва сочевиця займає четверте місце серед холодостійких зернобобових культур. У світі вирощують боізько 4 млн т, серед яких 75 % складає червона сочевиця, 20 % зелена та 5 % - коричнева сочевиця.

В Україні найбільше поширена зелена сочевиця і всі сорти даного типу занесені до Державного реєстру сортів рослин [10].

Високу урожайність сочевиці харчової можна отримати за рахунок забезпечення рослин поживними елементами та іншими чинниками, враховуючи оптимальну густоту стояння рослин. Якщо порушити обмінні процеси рослин даної культури та вплив на них зовнішніх чинників, урожайність може значно знизитися. Тому отримання високих врожаїв культури ґрунтоване на дотриманні системи заходів, спрямованих на забезпечення повноцінного росту і розвитку рослин [5, 6, 8].

Так, зменшення площ посіву сочевиці харчової зумовлене наявністю сучасної збиральної техніки, нерівномірним дозріванням та розтріскуванням бобів, обсіпанням насіння, здатністю до вилягання, низькою висотою прикріплення бобів та висотою рослин. Тому сорти сочевиці мають ряд недоліків і залежать від абіотичних факторів.